

PALAU ROBERT
del 13 de desembre de 2010
al 28 de febrer de 2011

Barcelona alta costura

Barcelona haute couture

Col·lecció tèxtil
Antoni de Montpalau

Barcelona alta costura

Els orígens de l'alta costura barcelonina es remunten a l'activitat de les grans modistes del final del segle XIX, molt connectades amb tot el que es creava a París. Precisament, Jeanne Lanvin, quan era molt jove, va aprendre l'ofici a Barcelona amb Carolina Montagne. L'arrencada d'una moda catalana, amb majúscules, però comença amb el primer establiment de Pedro Rodríguez, l'any 1919; l'obertura d'una sucursal de Lanvin l'any següent a la Rambla de Catalunya, i els intents corporatius del sector, amb modistes rellevants i barretaires com Anita Monrós, Martí Martí o Badía, entre altres, que van organitzar el Saló de la Moda amb desfilades pioneres en tot l'Estat espanyol. La dècada del 1920 va ser la gran eclosió d'una moda genuïnament catalana, amb les seccions d'alta costura dels magatzems de teixits Santa Eulàlia, La Innovación, El Dique Flotante o La Física, la consagració de Rodríguez com el principal modista espanyol, juntament amb Cristóbal Balenciaga —que aviat obriria també casa a Barcelona—, o l'establiment d'Asunción Bastida.

La connexió directa amb París i, sobretot, la indústria tèxtil catalana, amb llaneria essencialment a Sabadell i Terrassa; lli i cotó a les conques del Ter i el Llobregat; punt a Igualada, Canet i Mataró; estampats a Barcelona i el Maresme, i sederia a Manresa, Reus, Mollet, i també Barcelona i rodalies, van propiciar l'hegemonia de la moda catalana a tot l'Estat espanyol. L'artesania de brodats i passamaneries, la tasca de les escoles industrials i l'ofici de les modistes també van afavorir aquest fet. Així mateix, la burgesia nascuda de la pròpia indústria va generar una clientela fidel que va fer possible la consolidació de l'alta costura.

L'organització de l'«Exposició de l'Art del Vestir i Saló de Creacions», durant el temps de la Segona República, amb la participació de les principals cases de moda, alta pel·leteria, dissenyadors de barrets, sabateria i perruqueria, va marcar la majoria d'edat de la costura barcelonina. La Guerra Civil va estroncar aquest procés emergent i algunes cases van tancar, mentre que d'altres es col·lectivitzaven i començaven a confeccionar uniformes per als soldats. La postguerra va restituir al sector l'expansió que necessitava i el 1940 es creava a la capital catalana la Cooperativa d'Alta Costura amb els anomenats *cinco grandes*: Pedro Rodríguez, Manuel Pertegaz, Asunción Bastida, Santa Eulàlia i El Dique Flotante, però també amb altres cases com La Innovación, La Física, Argon i, més tard, Carmen Mir, Pedro Rovira i Rosser. La majoria van tenir punts de venda o seus a Madrid, on hi havia bona clientela i una plataforma d'operacions excel·lent, tant institucionals com de relacions amb l'exterior. La Cooperativa va obtenir el suport del Govern espanyol, que necessitava signes d'identitat —i de normalitat— exportables a l'estranger. Durant les dècades del 1950 i 1960, els creadors barcelonins van presentar amb èxit les seves col·leccions a Nova York, Dallas, Chicago, Filadèlfia, Mèxic D.F., Londres, Copenhaguen, Brussel·les, Sydney, Manila o El Caire.

Els anys setanta marquen l'expansió del *prêt-à-porter* i el final del regnat de l'alta costura, tot i que van conviure els primers temps amb

Organitza

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Direcció General
de Difusió Corporativa

Fundació Banc Sabadell

Comissari

Josep Casamartina i Parassols

Direcció

Carme Cañadell

Coordinació

Montserrat Corominas (FBS)
Eulàlia Janer (Palau Robert)

Disseny expositiu

Josep Casamartina i Parassols
José Carrasco (Them)
Silvia Farriol

Disseny gràfic

Joan Colomer

Fotografies

Jordi Puig

Producció i muntatge

Grop, exposicions i museografia

Estilistes

Anna Blanquer
Isabel Martínez
Teresa Reverter

Agraïments

Gratacós SA
Dobert Textile Group
Rosa Maria Martín
Margarita Rivièrre
Morata Masdeu

Opuscle

Edita

Generalitat de Catalunya.
Departament de la Presidència
Direcció General
de Difusió Corporativa

Textos

Josep Casamartina i Parassols

Disseny gràfic

Joan Colomer

Fotografies

Jordi Puig

Traduccions

Discobole, SL

Impressió

Nom de la impremta

MANUEL PERTEGAZ
Barcelona, 1945
[AdM 778, DONACIÓ Família Martínez
Montalbán]

la incorporació de noms com Andrés Andreu, Margarita Nuez, Josep Ferrer o Roberto Dalmau, entre d'altres. Tanmateix, la majoria de les grans cases acabarien tancant, seguint els passos de Balenciaga, que va ser el primer de veure, l'any 1968, que el món sumptuós de la costura a mida i dels brodats d'or i pedreria començava a abaixar ràpidament el teló.

«Barcelona alta costura» és un repàs a aquesta etapa daurada de la moda que va despuntar més enllà de les fronteres locals. L'exposició està muntada a partir dels fons de la col·lecció sabadellenca Antoni de Montpalau, una iniciativa particular que es nodreix essencialment de donacions i es dedica a l'estudi, a la preservació i a la difusió del patrimoni tèxtil.

Josep Casamartina i Parassols

Barcelona alta costura

Los orígenes de la alta costura barcelonesa se remontan a la actividad de las grandes modistas de finales del siglo XIX, muy conectadas con todo lo que se creaba en París. Precisamente, Jeanne Lanvin, cuando era muy joven, aprendió el oficio en Barcelona con Carolina Montagne. El arranque de una moda catalana, con mayúsculas, comienza sin embargo con el primer establecimiento de Pedro Rodríguez, en 1919; la apertura de una sucursal de Lanvin el año siguiente en la Rambla de Catalunya, y los intentos corporativos del sector, con modistas relevantes y sombrereros como Anita Monrós, Martí Martí o Badía, entre otros, que organizaron el Salón de la Moda con desfiles pioneros en toda España. La década de 1920 fue la gran eclosión de una moda genuinamente catalana, con las secciones de alta costura de los almacenes de tejidos Santa Eulalia, La Innovación, El Dique Flotante o La Física, la consagración de Rodríguez como el principal modista español, junto con Cristóbal Balenciaga —que pronto abriría también en Barcelona—, o el establecimiento de Asunción Bastida.

La conexión directa con París y, sobre todo, la industria textil catalana, con lanería esencialmente en Sabadell y Terrassa; lino y algodón en las cuencas del Ter y el Llobregat; punto en Igualada, Canet y Mataró; estampados en Barcelona y el Maresme, y sedería en Manresa, Reus, Mollet, así como en Barcelona y alrededores, propiciaron la hegemonía de la moda catalana en toda España. La artesanía de bordados y pasamanerías, la labor de las escuelas industriales y el oficio de las modistas favorecieron también este hecho. Asimismo, la burguesía nacida de la propia industria generó una clientela fiel que hizo posible la consolidación de la alta costura.

La organización de la «Exposición del Arte del Vestir y Salón de Creaciones», durante el tiempo de la Segunda República, con la participación de las principales casas de moda, alta peletería, diseñadores de sombreros, zapatería y peluquería, marcó la mayoría de edad de la costura barcelonesa. La Guerra Civil truncó este proceso emergente y algunas casas cerraron, mientras que otros se colectivizaban y empezaban a confeccionar uniformes para los soldados. La posguerra restituyó al sector la expansión que necesitaba y en 1940 se creaba en la capital catalana la Cooperativa de Alta Costura con los llamados *cinco grandes*: Pedro Rodríguez, Manuel Pertegaz, Asunción Bastida, Santa Eulalia y El Dique Flotante, pero también con otras casas como La Innovación, La Física, Argon y, más tarde, Carmen Mir, Pedro Rovira y Rosser. La mayoría tuvieron puntos de venta o sedes en Madrid, donde había buena clientela y una excelente plataforma de operaciones, tanto institucionales como de relaciones con el exterior. La Cooperativa obtuvo el apoyo del Gobierno español, que necesitaba signos de identidad —y de normalidad— exportables al extranjero. Durante las décadas de 1950 y 1960, los creadores barceloneses presentaron con éxito sus colecciones en Nueva York, Dallas, Chicago, Filadelfia, México D.F., Londres, Copenhague, Bruselas, Sídney, Manila o El Cairo.

Los años setenta marcan la expansión del *prêt-à-porter* y el final del reinado de la alta costura, aunque convivieron los primeros tiempos

PEDRO RODRÍGUEZ
Barcelona, 1958 [AdM 778. DONACIÓ Montserrat Torredemer Marcet]

con la incorporación de nombres como Andrés Andreu, Margarita Nuez, Josep Ferrer o Roberto Dalmau, entre otros. Sin embargo, la mayoría de las grandes casas acabarían cerrando, siguiendo los pasos de Balenciaga, que fue el primero en ver, en 1968, que el mundo suntuoso de la costura a medida y los bordados en oro y pedrería empezaba a bajar rápidamente el telón.

«Barcelona alta costura» es un repaso a esta etapa dorada de la moda que despuntó más allá de las fronteras locales. La exposición está montada a partir de los fondos de la colección sabadellense Antoni de Montpalau, una iniciativa particular que se nutre esencialmente de donaciones y se dedica al estudio, a la preservación y a la difusión del patrimonio textil.

Josep Casamartina i Parassols

Barcelona alta costura

The origins of haute couture in Barcelona date back to the great late-19th-century dressmakers, who were closely in touch with what was being created in Paris at the time. When a young girl, Jeanne Lanvin had herself learned the trade in Barcelona, at the hand of Carolina Montagne. However, Barcelona Fashion with a capital "F" only really began to take off at the time when Pedro Rodríguez opened his first establishment in 1919, Lanvin opened a branch in Rambla de Catalunya the following year and the industry began to mobilise corporately, with outstanding fashion designers and hat-makers, such as Anita Monrós, Martí Martí and Badía, amongst others, organising the Fashion Show, featuring presentations that were pioneers of their kind in Spain. The 1920s saw the emergence of a genuinely Catalan fashion, when haute couture departments opened in such fashion stores as Santa Eulalia, La Innovación, El Dique Flotante and La Física, and Rodríguez became firmly established as Spain's leading fashion designer, along with Cristóbal Balenciaga — who would soon also open an establishment in Barcelona — whilst Asunción Bastida also rose to fame.

Direct links to Paris and, above all, the Catalan textile industry, with wool products mainly from Sabadell and Terrassa, linen and cotton from the Ter and Llobregat basins, knitwear from Igualada, Canet and Mataró, printed fabrics from Barcelona and Maresme county, and silk from Manresa, Reus and Mollet, as well as from Barcelona and surrounding area, enabled Catalan fashion to occupy a hegemonic position in Spain. This pre-eminence was also strengthened by the local embroidery and passementerie industries, by the good work of the local industrial schools and by the skill of the dressmakers themselves. Moreover, the bourgeoisie that sprang up around Catalan industry generated a loyal clientele that further enabled the consolidation of haute couture.

Barcelona fashion really came to age with the organisation of the "Exposició de l'Art del Vestir i Saló de Creacions" [Exhibition on the Art of Dressing and the Fashion Show] during the Second Republic. The participants included all the leading figures in fashion design, leatherwear, hat-making, shoemaking and hairdressing. The Civil War brought this burgeoning process to a rude halt, and some fashion houses closed, whilst others were collectivised and set to make uniforms for soldiers. Necessary expansion began once more during the post-war years, and in 1940 the so-called *cinco grandes* established the Haute Couture Cooperative in the Catalan capital. These "five greats" — Pedro Rodríguez, Manuel Pertegaz, Asunción Bastida, Santa Eulalia and El Dique Flotante — were joined by other firms, such as La Innovación, La Física, Argon and, later, the likes of Carmen Mir, Pedro Rovira and Rosser. Most had sales points or headquarters in Madrid, where they found a sizable clientele and an excellent platform for operations, both institutional and in terms of foreign relations. The Cooperative obtained support from the Spanish Government, which needed signs of identity — and normality — that could be exported abroad. In the 1950s and 60s, Barcelona fashion designers presented their collections to great success in such cities as New York, Dallas,

EL DIQUE FLOTANTE
Barcelona, ca. 1965-1966
[AdM 799]

**CRISTÓBAL
BALENCIAGA**
EISA, Barcelona, ca. 1958-1960
[AdM 787]

**CRISTÓBAL
BALENCIAGA**
EISA, Barcelona, ca. 1958-1960
[AdM 576]

Chicago, Philadelphia, Mexico City, London, Copenhagen, Brussels, Sydney, Manila and Cairo.

The 1970s were marked by the expansion of prêt-à-porter and the end of the haute couture' reign, though, at first, some houses survived, and new names arose: Andrés Andreu, Margarita Nuez, Josep Ferrer and Roberto Dalmau, amongst others. However, most firms were finally forced to close, following in the footsteps of Balenciaga, who was the first to see, in 1968, that the curtain was quickly starting to come down on the luxurious world of tailor-made fashion and embroidery with gold and precious stones.

"Barcelona Haute Couture" is a journey through that golden age of fashion, which spread beyond local frontiers. The exhibition is based on the Antoni de Montpalau Collection, a private initiative that exists, above all, thanks to donations, and is devoted to the study, conservation and propagation of textile heritage.

Josep Casamartina i Parassols

AdM

Col·lecció tèxtil
ANTONI de MONTPALAU

SANTA EULALIA

Barcelona, ca. 1942 [AdM 682]

ASUNCIÓN BASTIDA

Barcelona, 1945 [AdM 676]

ROSSER

Barcelona, ca. 1958
[AdM 682 DONACIÓ Hillevi Mellgren]

PEDRO ROVIRA

Barcelona, ca. 1970 [AdM 801,
DONACIÓ Ana Alegre]

Palau Robert

Centre d'Informació
de Catalunya

Passeig de Gràcia, 107
08008 Barcelona

Tel. 93 238 80 91

Fax 93 238 40 10

www.gencat.cat/palaurobert

Horari

De dilluns a dissabte,
de 10 a 19 h

Diumenges i festius,
de 10 a 14.30 h

Visites guiades

dissabtes, diumenges
i festius a les 11 i a les 12 h

Visites per a grups:
telefonar al 670 036 081

Com arribar-hi

Metro: línies L3 i L5,
estació Diagonal

FGC: línies L6 i L7,
estació Provença

Autobús: línies 6, 7, 15, 16,
17, 22, 24, 28, 33 i 34